

بسیار

بررسی سیاست جنایی ایران در خصوص جرایم سایبری
(حیثیت معنوی اشخاص)

مؤلف:

مرجان شهرآبادی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: شهرآبادی، مرجان، ۱۳۶۸-
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran, Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی سیاست جنایی ایران در خصوص جرایم سایبری: (حیثیت معنوی اشخاص)/ مولف مرجان شهرآبادی.
مشخصات نشر	: تهران: سنجش و دانش
مشخصات ظاهری	: ۲۲۸ ص.
شابک	: 978-622-051002-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۰۹ - ۲۱۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: جرایم کامپیوتری -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Computer crimes -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: جرایم کامپیوتری -- ایران
موضوع	: Computer crimes -- Iran
موضوع	: حریم شخصی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Privacy -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: اینترنت -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Internet -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: فضای مجازی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Cyberspace legal aspects -- Iran
رده بندی کنگره	: KM4A۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۳/۵۵۰۹۹۴۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۲۹۶۶۹

عنوان: بررسی سیاست جنایی ایران در خصوص جرایم سایبری
(حیثیت معنوی اشخاص)

مولف: مرجان شهرآبادی

ناشر: سنجش و دانش

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۵-۱۰۰۲-۴

نشانی: میدان انقلاب. خیابان انقلاب. خیابان دانشگاه. پلاک ۱۲۶.

تلفن: ۰۲۱۶۱۲۶

«کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد»

سنجش و دانش

www.sanjesh.ir

sanjeshodanesh@iran.ir

قیمت: ۳۵.۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	بیشگفتار.....
۳	طرح موضوع.....
	فصل اول: مفاهیم و مبانی نظری
۸	مبحث اول: تعاریف و مفاهیم.....
۸	گفتار اول: مفاهیم.....
۸	بند اول: مفهوم جرم.....
۹	بند دوم: مفهوم مجازات و انواع آن.....
۲۰	بند سوم: مفهوم جرم علیه شخصیت معنوی اشخاص و انواع آن.....
۲۱	بند چهارم: مفهوم سیاست جنایی و انواع آن.....
۲۹	گفتار دوم: تاریخچه.....
۲۹	بند اول: تاریخچه جرایم سایبری.....
۳۱	بند دوم: تاریخچه واکنش‌های موگذاران برای جرایم سایبری در ایران.....
۳۲	بند چهارم: تاریخچه جرایم علیه حیثیت و سوی اشخاص در فضای مجازی.....
	فصل دوم: جرایم سایبری و جرایم علیه حیثیت معنوی
۳۶	مبحث اول: انواع جرایم سایبری و ارکان تشکیل دهنده آن.....
۳۶	گفتار اول: جرائم علیه داده‌ها و سیستم‌های رایانه‌ای و مخرب.....
۳۶	بند اول: جرم دسترسی غیرمجاز.....
۳۹	بند دوم: جرم شنود غیرمجاز.....
۴۰	بند سوم: جرم جاسوسی رایانه‌ای.....
۴۴	گفتار دوم: جرایم علیه صحت و تمامیت داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخرب.....
۴۴	بند اول: جعل رایانه‌ای.....
۴۷	بند دوم: استفاده از داده مجعول.....
۴۸	بند سوم: تخریب و اختلال در داده‌ها یا سامانه‌های رایانه‌ای و مخرباتی.....
۵۰	بند چهارم: تروریسم رایانه‌ای.....
۵۲	گفتار سوم: جرایم قابل ارتکاب از طریق رایانه.....
۵۲	بند اول: سرقت رایانه‌ای.....
۵۴	بند دوم: جرم کلاهبرداری رایانه‌ای.....
۵۷	گفتار چهارم: جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی.....
۵۷	بند اول: جرم هرزه‌نگاری.....
۶۰	بند دوم: معاونت در دسترسی به محتویات هرزه.....

۶۳	بند سوم: جرم دستیاری در انجام یا آموزش بزه
۶۵	گفتار پنجم: جرایم علیه شخصیت معنوی
۶۵	بند اول: تغییر یا تحریف محتوای دیگری
۶۷	بند دوم: جرم انتشار اسرار خصوصی و محتویات خانوادگی
۷۰	بند سوم: جرم نشر اکاذیب
۷۲	مبحث دوم: جرایم علیه حیثیت معنوی اشخاص در فضای مجازی
۷۳	گفتار اول: جرایم علیه تمامیت جسمانی
۷۳	بند اول: قتل
۷۵	بند دوم: جنایات کمتر از نفس
۷۷	گفتار دوم: انواع جرایم علیه حیثیت معنوی اشخاص
۷۸	بند اول: توهن
۸۲	بند دوم: افتراء
۸۷	بند سوم: قذف
۹۲	بند چهارم: نشر و اشاعه اکاذیب
۹۵	بند پنجم: هتک حرمت
۹۶	بند ششم: افشای سر
۹۹	بند هفتم: پورنوگرافی
۱۰۲	گفتار سوم: تفاوت جرم علیه حیثیت معنوی در فضای سایبر نسبت به فضای حقیقی
۱۰۳	بند اول: جرایم مبتنی بر پیشرفت تکنولوژی
۱۰۳	الف: عنصر مادی
۱۰۷	ب: عنصر معنوی
۱۰۸	بند دوم: وجود تخصص خاص در مرتکبین جرایم رایانه ای
۱۰۹	الف: خصوصیات سازمانی
۱۱۰	ب: خصوصیات عملیاتی
۱۱۰	ج: خصوصیات رفتاری
۱۱۱	د: خصوصیات منابع
۱۱۲	ه: انواع تخصص مرتکبین جرایم رایانه ای
۱۱۲	۱. تسلط به شبکه
۱۱۲	۲. تسلط به سیستم های عامل و پایگاه های داده
۱۱۳	۳. تسلط به ابزارها
۱۱۳	۴. مهندسی اجتماعی
۱۱۴	بند سوم: عدم تخمین میزان جرایم ارتكابی
۱۱۶	بند چهارم: گستردگی صدمات و خسارات
۱۱۷	بند پنجم: فراملی بودن جرایم رایانه ای

۱۱۹	بند ششم: مشکلات تعقیب و آیین دادرسی جرایم رایانه ای
۱۲۰	مبحث سوم: اعاده حیثیت معنوی اشخاص در فضای سایبر
۱۲۰	گفتار اول: مفهوم اعاده حیثیت و جبران خسارت معنوی
۱۲۰	بند اول: مفهوم اعاده حیثیت
۱۲۱	بند دوم: جبران خسارت معنوی
۱۲۲	بند سوم: تفاوت جبران خسارت معنوی با اعاده حیثیت معنوی
۱۲۴	گفتار دوم: انواع اعاده حیثیت
۱۲۴	بند اول: اعاده حیثیت قضایی
۱۲۵	بند دوم: اعاده حیثیت قانونی
۱۲۵	گفتار سوم: اعاده حیثیت در قوانین ایران
۱۲۶	بند اول: اعاده حیثیت در قوانین جزایی قدیم
۱۲۹	بند دوم: اعاده حیثیت در قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲
	فصل سوم: سیاست جنایی ایران - مقال جرایم سایبری
۱۳۱	مبحث اول: گونه شناسی سیاست جنایی در ایران
۱۳۱	گفتار اول: سیاست جنایی از منظر نوع اسخ
۱۳۱	بند اول: سیاست جنایی واکنشی
۱۳۲	بند دوم: سیاست جنایی کنشی
۱۳۳	گفتار دوم: انواع سیاست جنایی از حیث مراجع سیاست گذاری
۱۳۳	بند اول: سیاست جنایی تقنینی
۱۳۷	بند دوم: سیاست جنایی مشارکتی
۱۴۲	بند سوم: سیاست جنایی قضایی
۱۴۴	بند چهارم: سیاست جنایی اجرایی
۱۴۶	مبحث دوم: انواع سیاست های جنایی در جرایم سایبری و راهکارهای پیش رو
۱۴۶	گفتار اول: انواع سیاست های جنایی در جرایم سایبری
۱۴۶	بند اول: سیاست جنایی تقنینی ایران در جرایم سایبری
۱۵۳	بند دوم: سیاست جنایی مشارکتی ایران در جرایم سایبری
۱۵۶	بند سوم: سیاست جنایی قضایی ایران در جرایم سایبری
۱۶۰	گفتار دوم: بررسی و تحلیل راهکارهای پیشرو در جرایم سایبری
۱۶۰	بند اول: بررسی و تحلیل سیاست تقنینی جرایم سایبری در ایران و راهکارهای پیشرو
۱۶۱	بند دوم: بررسی و تحلیل سیاست جنایی قضایی در ایران و راهکارهای پیشرو
۱۶۶	بند سوم: بررسی و تحلیل سیاست جنایی اجرایی در ایران و راهکارهای پیشرو
۱۶۸	بند چهارم: بررسی و تحلیل سیاست جنایی مشارکتی در ایران و راهکارهای پیشرو
۱۶۹	مبحث سوم: رویه قضایی ایران در رویارویی با جرایم سایبری
۱۷۸	گفتار اول: رویکرد سهل گیرانه در کیفر گزینی

۱۷۹	بند اول: عمومیت گزایی
۱۸۰	بند دوم: فردمحوری
۱۸۱	بند سوم: فرعیت بستر جرم
۱۸۴	گفتار دوم: رویکرد سخت گیرانه در کیفرگزینی
۱۸۴	بند اول: رفتار گزایی
۱۸۵	بند دوم: پیامد گزایی
۱۸۸	بند سوم: بازدارندگی
۱۹۳	گفتار سوم: رویکرد افتراقی در کیفرگزینی
۱۹۴	بند اول: بستر محوری
۱۹۶	بند دوم: موضوع، معری
۱۹۸	بند سوم: رویکرد چند ملی
۲۰۰	تحلیل نهایی
۲۰۹	منابع

در بررسی رویکرد سیاست جنایی ایران در خصوص جرایم علیه حیثیت معنوی اشخاص و فضای مجازی باید گفت جرایم مربوط به دنیای مجازی از پدیده‌های پیچیده امروز جامعه جهانی می‌باشد که از طریق رایانه یا شبکه‌های رایانه‌ای ایجاد و دامنه ارتکاب آنها در حال افزایش می‌باشد. لذا کشور ما همچون سایر جامعه جهانی به ناچار در پیشگیری و مقابله با چنین جرایمی برآمده است. اتخاذ تدبیر درست و مناسب در سایه آشنایی با پیچیدگی خاص این حوزه هم در موضوع جرم انگاری، هم در طرق ارتکاب جرم و قلمرو آن و همچنین چگونگی اعمال واکنش مناسب با آن میسر می‌گردد؛ چرا که جرایم مرتبط با این حوزه هم بزهکاران و هم ره‌دیدگان مخصوص به خود را دارند. هتک حیثیت، یکی از مهمترین انواع جرایم فضای مجازی است که باعث ایجاد زیارت معنوی زیادی به فرد می‌گردد. این جرم اگر چه در قوانین ایران تعریف نشده اما با توجه به منابع قانونی، جدا مانند قانون اساسی، قانون مسئولیت مدنی و سایر قوانین، تردیدی در مطالبه آن به خصوص برای اشخاص حقوقی، حقوقی وجود ندارد و برای جبران آن، به روش‌های عینی و غیر مالی مانند عذرخواهی، انتشار حکم، خرید، حق بازخوبی متقابل و همچنین جبران مالی تصریح شده است. با این حال در رویه قضایی، جبران این زیارت، به خصوص از طریق مالی آن، کمتر پذیرفته شده است. با توجه به اهمیت این جرایم، سیاست جنایی نیز در این زمینه غافل نبوده و به بررسی این مسئله پرداخته است. پیشگیری و مقابله با جرایم، محور اصلی سیاست جنایی هر کشور محسوب می‌شود که برای تحقق آن، از ابزارها و امکانات مختلفی در انواع مهم سیاست جنایی تقنینی، قضایی و مشارکتی بهره‌برداری می‌گردد. با گسترش فضای مجازی و بهره‌برداری افراد از رایانه و اینترنت و مکان و موقعیت جرم علیه فناوری اطلاعات، تدوین سیاست جنایی مناسب علیه جرایم سایبری از اهمیت بسزایی برخوردار است. سیاست جنایی تقنینی، در خصوص جرایم سایبری، قانونگذار در قوانین و مقررات مربوط، گاه به طور ضمنی و گاه به طور صریح به استفاده از تدابیر فنی جهت تحقق امنیت فضای سایر پرداخته است که یکی از مهم‌ترین موارد آن، مصوبات شورای عالی فضای مجازی است. در سیاست جنایی مشارکتی، برای پیشگیری از جرم و مبارزه با آن از اسباب و وسایل مختلف دولتی و غیر دولتی کمک گرفته می‌شود. یکی از طرق نظارت بر جرایم سایبری،

توسط نهادهای مدنی و اشخاص و با مشارکت مردم که می توانند مصداقی از امر به معروف و نهی از منکر باشد و موجب پیشگیری از جرایم سایبری شود، مربوط به نظارت بر ورودی ها و خروجی هاست که سعی می شود از دسترسی اشخاص نفوذگر به اطلاعات مالی جلوگیری شود که از مهم ترین طرق آن، استفاده از رمز عبور در رایانه و نرم افزار ضد پایش است. در سیاست جنایی قضایی که در تصمیم ها و رویه های قضایی دادسراها و دادگاهها منعکس می شود، قوه قضائیه با رویکرد پیشگیرانه در خصوص جرایم سایبری با کمک نهادهایی مانند (مرکز ماهر) مرکز مدیریت امداد و هماهنگی عملیات رخداده (و مرکز آیا) مرکز آگاهی رسانه، پشتیبانی و امداد رایانه ای و پلیس فتا فعالیت و به پیشگیری و مقابله با جرایم سایبری می پردازد. با همه این موارد چالشهای فضای مجازی مانند گستره و سرعت انتشار در آن، حیثیت معنوی اشخاص را گاهی بیش از جرایم در فضای حقیقی در بر خیزد. میکند و آنطور که میتوان در فضای حقیقی، اعاده حیثیت نموده و خسارت معنوی وارد آمده به اشخاص را جبران نمود، در فضای مجازی چنین امکانی وجود ندارد. در واقع قوانین فعلی، امکان اعاده حیثیت اشخاص را از جرایم سایبری ایجاد نمیکند و می بایست با اتخاذ روشهای پیشگیرانه و آموزشهای شهروندی، مانع ارتکاب جرایم سایبری، معنای اشخاص در فضای سایبر شد.